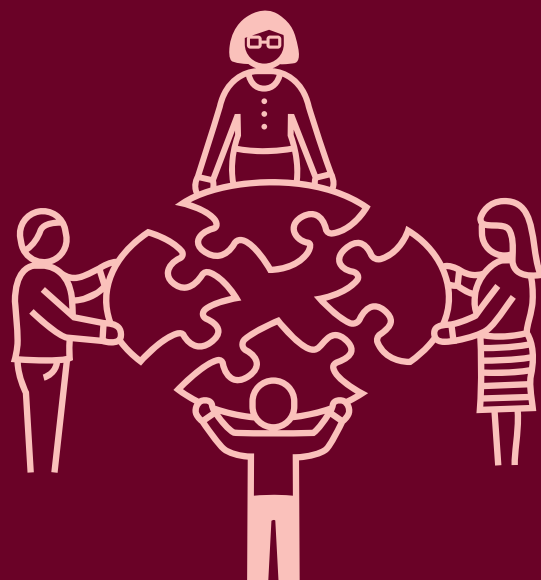

Fælles om forældre- samarbejdet

— en introduktion

Hvordan ser det ud hos jer?

Forældre har indflydelse på deres børns skoleliv. Uanset hvor lidt eller hvor meget, de engagerer sig i skolen, så påvirker forældrenes holdninger og handlinger børnenes motivation, fremmøde, faglige udbytte og valg af uddannelse, ligesom det påvirker børnenes relationer til lærere og andet pædagogisk personale.

I Danmark har forældresamarbejdet en større betydning end i mange andre lande. Og ikke alle forældre har samme forståelse af, hvordan de kan og forventes at spille en rolle i deres børns læring og udvikling.

Skoler lærer af skoler i København

I Københavns kommune gør en række skoler i disse år en særlig indsats for at styrke samarbejdet med forældrene. De udvikler alternative mødeformer, som åbner skolen op og imødekommer særligt tosprogede eller skolefremmede forældres behov. Eller de bruger samtaleværktøjer, der bidrager til at reducere antallet af konflikter og klager. Vi har samlet erfaringerne fra de københavnske skoler i dette inspirationskatalog.

Inspirationskataloget er henvendt til jer, som er skoleledere, lærere eller pædagoger eller skolebestyrelse og består af to dele:

Den første del, **En introduktion**, giver jer et overblik over de væsentligste elementer i det gode forældresamarbejde. For mange af jer er det kernen i den måde, I allerede arbejder på. I kan bruge introduktionen til at kigge jeres eget forældresamarbejde efter i sømmene. Enten på skoleniveau eller som en generel tjekliste i jeres teams, når I aftaler, hvordan I ønsker at kommunikere til hvem og om hvad. Hvordan tilpasser I fx jeres skriftlige og mundtlige kommunikation til forskellige forældre? Får alle det samme? Hvordan tager I højde for fx tosprogethed, ordblindhed eller andre barrierer? Og hvordan kan I anspore forældre, der ikke engagerer sig, til at byde ind?

Den anden del er en samling af **eksempler**, som giver jer konkrete idéer og guides til, hvordan I kan arbejde med og udvikle forældresamarbejdet. Her kan I læse om metoder som fx 50-dages samtaler eller Styrket Forældrekontakt. I kan også få indblik i, hvordan skoler i København har arbejdet med metoderne, og hvilke udfordringer, der gjorde, at de gik i gang.

Både introduktionen og samlingen af eksempler ligger på bedsttsammen.kk.dk. Der vil løbende komme nye eksempler til, efterhånden som flere københavnske skoler får nye erfaringer at dele.

God læselyst.

”I en skole er man tre, der får det til at fungere: Medarbejderne, forældrene og eleverne. Hvis vi skal have elever og lærere, der trives, skal vi have forældrene med på holdet.”

— Anne Graah
Skoleleder på Ellebjerg Skole
Citat fra fagbladet *Folkeskolen* 06/2019.

Sæt rammen for forældresamarbejdet

I folkeskoleloven står der, at skole og forældre skal samarbejde om at leve op til folkeskolens formål. Men hvordan skole-hjem-samarbejdet helt konkret ser ud på den enkelte skole, afhænger af, hvilke principper, skolebestyrelsen har fastlagt og hvilket indhold ledelsen, lærerne, pædagogerne og forældrene fylder i. I København har forældresamarbejdet høj prioritet for at styrke elevernes læring og trivsel, sammenhængskraften og fællesskabet.

1. Forældresamarbejdet foregår formelt og uformelt, analogt og digital

Forældresamarbejdet finder formelt sted, når forældrene møder op på skolen til skole-hjem-samtalen eller det halvårslige forældremøde. Eller når I indkalder til behovssamtaler, for at følge op på en udvikling eller de mål, I har sat. Men forældresamarbejdet foregår også uformelt, når forældrene afleverer børnene om morgenen eller kommer på skolen til teaterforestillingen eller temaugen. Disse "analoge" mødeformer suppleres af dialog på digitale platforme, via telefon, e-mail, i Aula eller Meebook. De forskellige mødeformer og de forskellige platforme lægger op til forskellige former for dialog.

Skolen har det professionelle ansvar

I har som skole det professionelle ansvar for at skabe **rammerne** for skole-hjem-samarbejdet med jeres forældre. Når I gør det, er der særligt tre elementer, som er vigtige at tage højde for i jeres overvejelser og dialog med hinanden og i skolebestyrelsen:

Spørgsmål til refleksion:

Overvej, hvordan I involverer forældrene hos jer, og hvilken form for dialog, jeres forskellige mødeformer og formidlingsplatforme lægger op til. Hvornår prioriterer I formelle rammer omkring et møde? Hvad formidler I altid mundtligt? Og hvilke overvejelser gør I jer om tonen, svartiden og længden af jeres skriftlige kommunikation? Er det op til den enkelte lærer eller det enkelte team at beslutte? Eller har I fælles retningslinjer på skolen?

2. Forskellige mål med forældresamarbejdet kræver forskellige former for dialog

Nogle gange er målet med forældresamarbejdet at styrke den enkelte elevs læring, andre gange handler det om at styrke fællesskabet. Og atter andre gange handler det om at bygge bro mellem skole og lokalsamfund. I nogle sammenhænge kan et mål for samarbejdet være, at forældrene er med til at motivere elevens læring, i andre at eleven husker sin madpakke. Eller i udskoling, at afklare forventningerne til elevens videre uddannelse. Det kan være svære samtaler om bristede forventninger, når en elev fx skal have resultaterne af en ordblindetest eller hvis en elev vurderes ikke uddannelsesparat. Målet kan også handle om at løfte hele klassens trivsel. Eller at

3. Forældrene har meget forskellige tilgange til at involvere sig

Forældre kommer med forskellige kompetencer, forudsætninger og ressourcer. Mens det for nogle er naturligt at danne tætte bånd til skolen, lærerne og de andre forældre i klassen, kan det være vanskeligt eller helt fremmed for andre. Sociolog og forsker Maria Ørskov Akselvoll har i sin ph.d. kortlagt fire forskellige forældrestrategier for at involvere sig i skolen, som er væsentlige at forholde sig til. Hun skelner mellem forkantstrategien, sorteringsstrategien, overlevelsestrategien og distanceringsstrategien. Se uddybende tekst og illustration på næste side.

Samtidig er der forskel på, hvordan forældrene involverer sig og hvad de har brug for, alt efter om deres barn går i indskoling, på mellemtrinnet eller er i udskoling. I udskoling mister mange forældre fornemmelsen af, hvad der foregår i skolen, og her kan der være behov for, at I som skole skaber nogle alternative muligheder for dialog. Det kan fx være at åbne skolen op og sætte eleverne i centrum, som det sker til

sætte rammen for, hvad der er skolens, og hvad der er forældrenes ansvar. Der kan være gråzoner, som når eleverne forlader skolens grund for at købe slik i det store frikvarter eller relationerne i pigegruppen efter skoletid.

Spørgsmål til refleksion:

Overvej, hvilke mødeformer og hvilken type dialog, der bedst understøtter jeres mål med forældresamarbejdet i forskellige situationer. Sender I en frivillig invitation eller en obligatorisk indkaldelse? Og hvordan forbereder I forældrene på, hvad der er på dagsordenen?

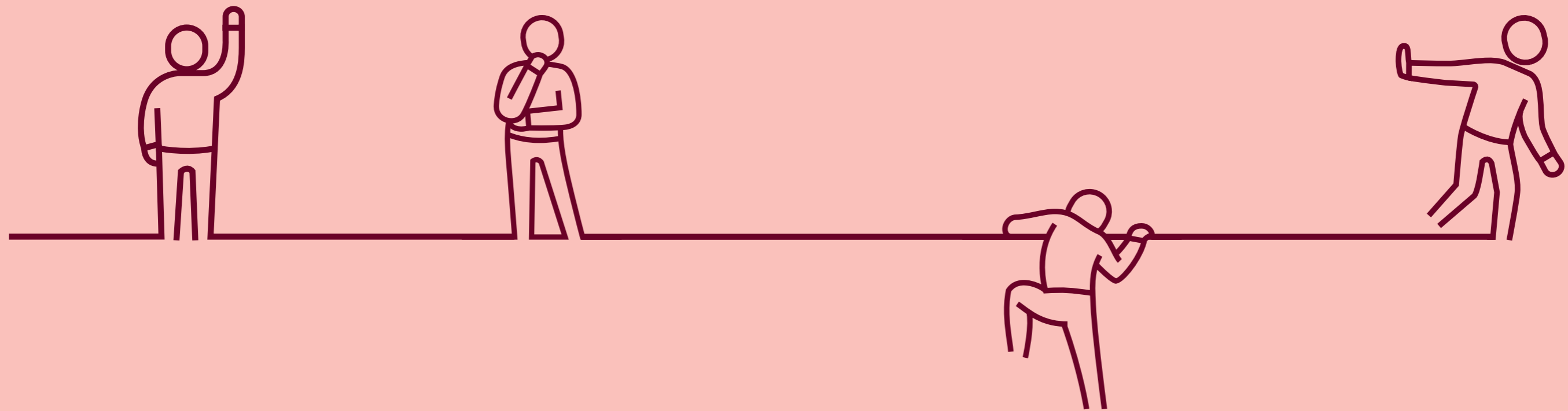
50-dages samtalerne. Desuden kan tosprogede forældre have særlig brug for at få italesat, hvad det vil sige for deres barn at gå i skole i Danmark – hvad de som forældre kan forvente af skolen og hvad skolen forventer af dem.

Spørgsmål til refleksion:

Overvej, hvordan I på jeres skole tilpasser jeres mødeformer og dialog til forældrenes forskellige forudsætninger og forventninger. Hvad har forældrene brug for på forskellige trin? Hvad passer til jeres aktuelle forældregruppe? Og hvordan kan I sikre, at I bruger det allerførste forældremøde til at få skabt en god ramme for det videre samarbejde?

Forældres fire forskellige tilgange til samarbejde

Sociolog og forsker Maria Ørskov Askselvoll har undersøgt, hvordan forældrene involverer sig i skolen og er kommet frem til, at der overordnet er fire strategier for forældreinvolvering:

Forkantsstrategien

Bruges af forældre, der møder alle de krav og forventninger, skolen stiller. Dem, der er på **forkant** med alt lige fra planlægning af møder, sammenkomster, sociale arrangementer og kagebagning til tilrettelæggelsen af undervisningen, lektiehjælp og digital kommunikation. De er altid med.

Sorteringsstrategien

Bruges af forældre, der navigerer i skolelivet og forældresamarbejdet ud fra, hvad de selv finder mest vigtigt. Det vil sige, at de **sorterer** i mængden af information og prioriterer deltagelse i nogle begivenheder fremfor andre - eksempelvis skole-hjem-samtaler over klassearrangementer eller sociale aktiviteter.

Overlevelsestrategien

Bruges af forældre, der forsøger at imødekomme skolens krav og anbefalinger, men som finder det mere problematisk at mobilisere og omsætte ressourcerne til at gøre det fyldstgørende. Det at understøtte barnets skolegang bliver en konstant kamp om **overlevelse** for bare at følge med.

Distanceringsstrategien

Bruges af forældre, der typisk føler, at de ikke kan løfte den arbejdsbyrde eller det ansvar, der ligger i et godt samarbejde mellem skolen og hjemmet. For at håndtere oplevelsen af utilstrækkelighed, vælger nogle forældre at **distancere** sig og nedtone skolens rolle i familien.

Hvordan ser det ud hos os?

Når I tilrettelægger jeres forældresamarbejde, er det vigtigt at have øje for forældrenes forskellighed. Forsker Maria Ørskov Akselvoll anbefaler, at I stiller jer selv følgende spørgsmål:

- Kan forældrene læse, hvad vi skriver? Har vi øje for ordblindhed, tosprogethed og evt. andre barrierer?
- Har forældrene ressourcer til at leve op til de krav, vi stiller som skole?
- Vi differentierer undervisningen for elever – hvordan differentierer vi informationerne til forældrene?

Kilde: Akselvoll, M. Ø. (2016). Folkeskole, forældre, forskelle: Skole-hjem-samarbejde og forældreinvolvering i et forældreperspektiv.

Det siger KK's pejlemærke for kvalitet i folkeskolen

Forældresamarbejdet i Københavns Kommunes skoler tager afsæt i det pejlemærke, der handler om tillid og attraktivitet. Her formuleres det, at:

Tilliden til skolerne og respekten for professionel viden og praksis skal højnes, så forældrene i København vælger folkeskolen. For at fastholde forældrene i folkeskolen og dermed sikre en fortsat sammenhængskraft i samfundet er det nødvendigt at styrke forældrenes tillid til og engagement i folkeskolen og øge respekten for lærernes professionelle viden og praksis.

Kilde: Pejlemærker for kvalitet, BUF

§

I Folkeskolelovens bekendtgørelse fra august 2017 er det fremhævet, at folkeskolens målsætninger og resultater skal nås i *samarbejde* med forældrene.

§ 1

Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

§ 2

Elever og forældre samarbejder med skolen om at leve op til folkeskolens formål. Stk. 3.

§ 13

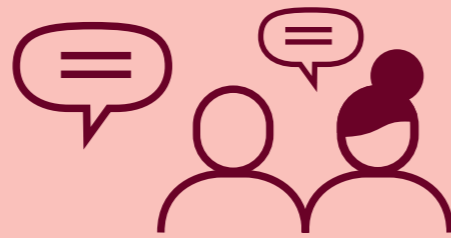
Eleverne og forældrene, jf. § 54, skal regelmæssigt underrettes om lærernes og eventuelt skolens leders syn på elevernes udbytte af skolegangen. Forældrene skal underrettes skriftligt om resultaterne af test, jf. stk. 3.

§ 35

Forældremyndighedens indehaver eller den, der faktisk sørger for barnet, skal medvirke til, at barnet opfylder undervisningspligten, og må ikke lægge hindringer i vejen herfor.

3 trin til den gode samarbejdsrelation

Forskningen peger overordnet på tre områder, hvor I som skole skal sætte ind for at skabe en god relation til forældrene (kortlagt af Danmarks Evalueringsinstitut, 2017).

1. Se skole-hjem-samarbejdet som et partnerskab

Et partnerskab er baseret på tillid og ligeværdighed. Det kræver, at lærere og pædagoger har et familiesyn, hvor de betragter forældrene som samarbejdspartnere og udviser tillid til, at de er en ressource i barnets udvikling. Uanset baggrund. Så...:

Fokuser på muligheder frem for problemer i samarbejdet

Det kan være ved at bruge bestemte værktøjer, som fx Styrket Forældrekontakt, hvor I til skole-hjem-samtalen italesætter de områder, hvor det går godt, og fokuserer på, hvordan I sammen kan få mere af det. Fremfor at fokusere på de gange, forældrene *ikke* er dukket op eller *ikke* har svaret på skolens henvendelser.

Variér mulighederne for deltagelse

Det klassiske forældremøde eller skriftlig dialog favoriserer typisk ressourcestærke forældre, der har let ved at formulere sig og ikke er bange for stille kritiske spørgsmål. Mindre formelle samarbejdsformer tilgodeser også forældre, som har svært ved at afkode skolens forventninger. Det kan fx være møder, hvor eleverne er i centrum og fremlægger for forældrene, eller hvor rammerne er flyttet væk fra klasseværelset til idrætssalen, legepladsen eller helt uden for skolen.

2. Tydeliggør forældrenes rolle

At skole og forældre indgår i et ligeværdigt partnerskab betyder ikke, at I har samme ansvar eller bidrager på samme måde. Så...:

Formuler skolens forventninger

Ikke alle forældre kan afkode, hvad en dansk folkeskole forventer af dem. Måske har de dårlige erfaringer fra deres egen skoletid, måske har de en anden sproglig eller kulturel baggrund. Det er jeres opgave at formidle, *hvorfor* de betyder noget for deres børns læring, trivsel og motivation og *hvordan* I konkret vil inddrage dem i deres børns skolegang.

Giv konkrete billeder på, hvad støtte er

At støtte sit barns skolegang handler ikke bare om at kontrollere om barnet har læst lektier eller har husket gymnastiktøj. Støtte kan handle om, at forældrene bidrager med konkrete opgaver, som fx at læse en tekst sammen med barnet, men det kan også handle om over middagsbordet at spørge til, hvad barnet har lært i skolen, og tale om, hvordan den læring kan bruges i hverdagen. Forældrenes støtte kan have fokus på at fremme konkrete faglige færdigheder, men også andre kompetencer som selvstændighed og uafhængighed, fx ved at forældrene roser barnet for selv at læse lektier.

3. Prioritér samarbejdet strategisk og i hverdagen

Det er skolens generelle familiesyn, der afgør, om det er forældrenes ressourcer og muligheder eller deres barrierer og mangler, der kommer i fokus. Det er også skoleledelsen, der sikrer rammerne for prioriteringen af forældre-samarbejdet, og at der er tid og ressourcer til at tilpasse det forskellige forældregrupper. Så...:

Fastlæg fælles principper og strategi i skoleledelsen

Principperne lægges i samarbejde med skolebestyrelsen og handler blandt andet om skolens syn på børn og familier. Strategien vedtages af skoleledelsen og handler også om ansvarsområder og prioritering af ressourcer.

Bak op i det daglige samarbejde

Når samarbejdet med forældrene er vanskeligt, kan det være nødvendigt, at ledelsen deltager i helt konkrete møder, ligesom ledelsen skal være tilgængelig, når der opstår akutte problemer. Men opbakningen handler også om at sørge for at italesætte tilgangen til samarbejdet, at prioritere, at lærerne fokuserer på forældresamarbejdet og deler viden med hinanden om erfaringer med at involvere forældregruppen.

Vurdér løbende samarbejdsformerne

Forældregruppen på en skole udvikler sig i takt med den elevgruppe, man har. Med nye elever kommer nye forældre. Derfor må I løbende overveje, om I har de rette formater og dialogformer. Så det ikke bare er de mest aktive forældres behov, der er i fokus, men så I får involveret hele forældregruppen.

Hvis du vil vide mere

Her kan du læse om de forskellige aktiviteter og projekter, der er gennemført i forbindelse med indsatsen Styrket Udskoling. Du kan også finde inspiration til, hvordan du selv kan arbejde med forældresamarbejdet i din skole.

I **den samling af eksempler**, der hører til dette inspirationskatalog, får du viden om, hvordan forskellige skoler arbejder helt konkret med forskellige metoder til at fremme forældresamarbejdet. Samlingen af eksempler kan printes på bedstssammen.dk

Om styrket udskoling

Dette katalog er en del af indsatsen Styrket Udskoling, som Københavns Kommune i budgetaftalen for 2018 afsatte i alt 220 mio. kr. til. Et af målene for indsatsen er at styrke forældresamarbejdet for folkeskolelever i udskoling.

Effekterne af den samlede indsats forventes at være:

Et synligt fagligt løft

Skolerne i København er i en positiv udvikling. Eleverne rykker sig fagligt mere end i resten af landet, men ligger stadig samlet set lige under landsgennemsnittet ved afgangsprøverne. Indsatsen skal være med til at give en fremgang i afgangskaraktererne, ikke mindst for elever med anden etnisk baggrund end dansk.

Her kan du læse om de forskellige aktiviteter og projekter, der er gennemført i forbindelse med indsatsen Styrket Udskoling. Du kan også finde inspiration til, hvordan du selv kan arbejde med forældresamarbejdet i din skole.

Fastholdelse i folkeskolen

I dag skifter ca. 10 procent af eleverne i 7.-9. klasse skole, nogle til privatskoler og efterskoler, nogle til andre folkeskoler. Indsatsen skal sikre, at flere elever i de ældste klasser ønsker at blive i folkeskolen, at flere trives og oplever skolen som spændende.

Klar til ungdomsuddannelse

35 procent af 8. klasses-eleverne i København bliver erklæret ikke-uddannelsesparate, mens det i resten af landet er 28 procent. Flere elever skal erklæres uddannelsesparate og gennemføre en ungdomsuddannelse.

Indsatser i styrket udskoling

Indsatspuljen fra Styrket Udskoling (2018-2021) har blandt andre støttet indsatser på følgende skoler:

- Korsager Skole:
Indsats: Skolehjem-vejleder
- Amager Fælled Skole
Indsats: Differentieret forældresamarbejde omkring UPV
- Peder Lykke Skole
Indsats: Forældreaftener omkring elevernes uddannelsesvalg
- Valby Skole:
Indsats: 50-dages samtaler for de 20 % svageste elever
- Ellebjerg Skole og Valby Skole
Indsats: 50-dages samtaler
- Tingbjerg Skole
Indsats: Feedback-samtaler med elever og forældre med fokus på de fagligt svageste
- Ålholm Skole
Indsats: Elevsamtaler og inddragelse af forældre
- Nørrefælled Skole
Indsats: Forældre som læringsressource

Baggrund for inspirationskataloget

Hvis du vil have inspiration til videre læsning, finder du nedenfor en samlet litteraturliste over den viden, der ligger til grund for Inspirationskataloget.

Akselvoll, M. Ø. (2016). Folkeskole, forældre, forskelle: Skole-hjem-samarbejde og forældreinvolvering i et forældreperspektiv. Ph.d.-afhandling. Roskilde: Roskilde Universitet.

Børne- og Ungdomsudvalget (2019) BUU-strategi 2019-21. København: Københavns Kommune.

Danmarks Evalueringsinstitut (2012). Det gode skole-hjem-samarbejde med forældre i udsatte positioner: erfaringer fra seks skoler med stærk praksis. København: Danmarks Evalueringsinstitut.

Danmarks Evalueringsinstitut & Undervisningsministeriet (2017). Skole-hjem-samarbejde

Vidensnotat. København: Danmarks Evalueringsinstitut & Undervisningsministeriet.

Danmarks Lærerforening (2018). Forældresamarbejde. København: Danmarks Lærerforening.

Børne- og Ungdomsforvaltningen, Københavns Kommune (2019). Forældre gør en forskel i daginstitutionen. København: Københavns Kommune.

Undervisningsministeriet (2019). Bekendtgørelse af lov om folkeskolen. LBK nr. 1510 af 14/12/2017. Lokaliseret 28. maj 2019 på: <https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=196651>

Undervisningsministeriet (2019). Forældresamarbejde – temahæfte. København: Undervisningsministeriet.

**Publikationen er udgivet af
Københavns Kommune**

Børne - og Ungdomsforvaltningen
Fagligt Center
2019

Design:
KK design

Tryk:
Frederiksberg Bogtrykkeri A/S

Papir:
Vi trykker på miljøvenligt papir

Download eller se inspirationskataloget og de tilhørende eksempler fra københavnske skoler på www.bedstsammen.kk.dk

Der kan frit citeres fra kataloger og eksempler med angivelse af kilde.

Copyright
Københavns Kommune 2019